

Gurdial Singh v. Balwinder Singh, etc. (Pandit, J.)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ I ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ।

(15) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.—ਸੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ.

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੀਡਿਤ, ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ. ਜੇ.

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ.

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੜ: -

1970 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1636.

25 ਸਤੰਬਰ 1970

ਕੋਰਟ ਐਫ ਈ ਈ ਐਸ ਐਕਟ (1870 ਦਾ VII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 7(iv) (c) ਅਤੇ 7(v)-ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ—ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ—ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਮੁੱਲ—ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ — ਕੋਰਟ-ਫੀਸ—ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਦਸ ਗੁਣਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ, 1870 ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv) (c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਲ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਕਮ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) (c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਦਸ ਗੁਣਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਤੀਹ ਗੁਣਾ।

(ਪਰਾ ੩)।

ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ. ਐਸ. ਚੱਠਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 13 ਜੁਲਾਈ, 1970 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ. ਐਸ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਜਨਾਲਾ ਮਿਤੀ 6 ਮਈ, 1968 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ 5/11 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਵਜੋਂ 6,100 ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

HL. SIBAL, IS TIWANA ਦੇ ਨਾਲ ADvocate -GENERAL (PUNJAB),
ASSISTANT ਐਡਵੋਕੇਟ-GENERAL, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਲ.ਆਰ.ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ. ਹਰਿਆਣਾ

(1971)2

JUDGMENT

PC PANDIT , J.—ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ। ਇੱਕ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। 6,100 ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 15,000 ਅਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ 4 ਪੁੱਤਰਾਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਮ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਅਤੇ ਵੇਚਣਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬੇਗਾਨੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਸਨ। ਉਹ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜੱਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 6,100 ਹੈ। ਫਿਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

(2) ਸਟੈਂਪ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 30 ਗੁਣਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 10 ਗੁਣਾ 'ਤੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਟੈਂਪ ਰਿਪੋਰਟਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਟੈਕਸਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਹਨ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਇਆ।

(3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਰਿਪੋਰਟਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟੈਕਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 7(v) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਜੇ., ਖਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ * ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ, ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ 30 ਗੁਣਾ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਟੈਕਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦ ਨਿਊ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ v.1 ਵਿੱਚ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ., ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) 1966 PLR 689.

iGurdial Singh v. Balwinder Singh, etc. (Pandit, J.)

ਰਿਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਅਸਥਿਰ ਰਿਹਾ। ਟੈਕਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਵਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਏ.ਯੂ. ਨਿਵਾਜ਼ ਖਾਨ (3) ਵਿੱਚ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 7 (iv) (iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। c) ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਲ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਟੈਕਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ S. Rm ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਰ. ਐੱਸ. ਪੀ. ਸਤੱਪਾ ਚੇਟੀਆਰ ਬਨਾਮ ਐੱਸ. ਆਰ. ਐੱਸ. ਆਰ. ਐੱਸ.: ਆਰ. ਐੱਸ.: ਰਾਮਨਾਥਨ ਚੇਟੀਆਰ (4), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਟੈਕਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਦਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਤੱਪਾ ਚੇਟੀਆਰ ਕੇਸ (4) ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਜਾਂ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਜੇ. ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਵਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (3) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., ਖਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1); ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੈ ਜਦਕਿ ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਤੱਪਾ ਚੇਟੀਆਰ ਦੇ ਕੇਸ (4) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (iv) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 (iv) (ਸੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1957 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XIX ਅਤੇ 1953 ਦੇ XXXI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(iv), ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

(2) 1967 ਦਾ CR 859.

(3) ILR (1964) 1 ਪੀ.ਬੀ. 403.

(4) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 245.

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1971)2

"7. ਕੁਝ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ-

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

* * * *

* * * *

(iv) ਸੂਟ ਵਿੱਚ-

* * * *

(b) ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

(c) ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਫਰਮਾਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ: -

ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਉਹ ਰਕਮ ਦੱਸੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਉਲਟ।”

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋ- ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਧਾਰਾ (v) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। (ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ)।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(iv) ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 7, ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ

5, 6 ਅਤੇ 9 ਅਤੇ ਪੈਰਾ 10, ਧਾਰਾ (ਡੀ), ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਵਿਗਿਆਪਨ ਮੁੱਲ ਹਨ, ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7, ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੂਟਸ ਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁੱਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ, ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁੱਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ

iGurdial Singh v. Balwinder Singh, etc. (Pandit, J.)

ਇਸ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਰਕਮ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ।"

(5) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(iv)(c) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ 10 ਗੁਣਾ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ 30 ਗੁਣਾ 'ਤੇ। .

(6) ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਾਮਾ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ , ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਹਵਾਲਾ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ ਐਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ